

Nap

Fantasztikus, mit produkált a Nap októberben, mintha nem akarna vége lenni a maximumnak! 20 napon volt szabadszemes folt, több mint a felén 2–4 db is. Minden szélességen található folt, -37° -on és $+3^\circ$ -on is.

Több hosszú életű folt is azonosítható. 5-én nyugszik egy monopolár $+21^\circ$ -on, ez már a harmadik láthatósága volt, hó végén 21-én ismét kel egy kicsi monopolár, $+15^\circ$ -ra süllyedt, 26-án van a CM-en, 28-án még látták.

A monopolártól délre $+12^\circ$ -on látható hó elején másodszor egy kompakt D típusú AA (NOAA 9636), mely szeptember 29-én volt CM-en. Szabálytalan PU és rengeteg pórus jellemzi. 2–3-án vezetője nincs, egyszerűsödve nyugszik 5-én. Korábban szeptember 3-án volt a CM-en $+12^\circ$ -on, 9601 sorszámmal.

3-án ér CM-re -13° -on (9641) egy C típusú AA 30 ezer km-es vezető PU-val. 5-én követője elhal, umbrái szaporodnak, 7-től kisebbedik, 8-án pici monopolárként nyugszik.

A szeptember 10-én CM-en áthaladó csoportok láncolatából kettő visszatért. 3-án kelt -10° és -15° között a 9650-es, kisebb foltok D típusú halmaza és 5-én -22° -on egy 50 ezer km-es H típusú AA (9653-as). Utóbbi szabálytalan PU, sok U-val. Lassan darabolódik, 10-én van a CM-en több pórussal, kettévált PU-val. Tovább bomlik, 13-án B típusú, 15-én elhal.

11-én kel három közepes folt $+15^\circ$ -on (9601), 12-én szabályos vezető és 50 ezres összetett, szabálytalan követő. Napról napra változik a szerkezete, 17-én CM-en, 50x64 ezer km a követő PU. 21-re kicsit összébb esik; 22-én nyugszik

17-étől kel a szeptember végi nagy fólthalmaz (9628 és 9632). Először az F típusú 9670-es, 18-án a H típusú 9672-es, -18° -on mindkettő. 22–23-án van a CM-en, az F hossza 210 ezer km, a PU-k csak 35 ezer km-esek, belül sok umbrával, körülöttük pórusok. A másik is szabálytalan alakú sok U-val, kevés pórussal, 40x56 ezer km-es. 27-ére az F nagyon összeesik, de a H még marad. 28-án és 29-én nyugszanak.

Észlelő	Észl.	Műszer
Bartha Lajos (Budapest)	39	5 L
Csiba Márton (Dunaujváros)	28	5 L
Fodor Balázs (Sülysáp)	1	6,3 L
Fritz Zoltán (Szombathely)	5	5 L
Hadházi Csaba (Hajdúhadház)	24	16 T
Keszthelyi Sándor (Pécs)	25	sz
Keszthelyiné Sragner Márta (Pécs)	33	sz
Kovács Károly (Kunszentmárton)	2	17 T
Kren, Gustav (Zágráb, HR)	36	13 L
Morvai József (Fülöpszállás)	1	25 SC
Ravasz Bálint (Orosháza)	6	5 L
Vida Tibor (Pécs)	46	20x60 B
Észlelések száma:	147+94	
Észlelt napok száma:	26+24	
Foltcsoport MDF:	10,2+7,7	
Fáklyamező MDF:	4,8+4,0	

Rövidítések: AA= aktív terület, MDF= átlagos napi gyakoriság, PU= penumbra, U= umbra, CM= centrálmeridián.

A K-i peremnél 23-án keletkezik egy kis pórusmező, 27-én van a CM-en +7°-on egy nagy E típusú AA. Vezetője 40 ezer km-es, több U-val, követője 40x56 ezer km-es, szakadozott, sok U-val. Hossza 160 ezer km, komplett mágneses mezővel (9678). 28-ára sokat változik a szerkezete, de a mérete nem:

28-án kel még egy E típusú AA +12°-on (9682). Több adat nincs róla.

Dátum	AA	F	Dátum	AA	F	Dátum	AA	F
1.	12	6	11.	8	4	22.	10	5
2.	12	3	12.	12	5	23.	12	-
3.	11	5	13.	10	6	24.	-	4
4.	13	5	14.	8	5	25.	11	-
5.	11	4	15.	8	3	26.	10	-
6.	12	4	16.	9	5	27.	10	6
7.	8	5	17.	10	4	28.	10	5
8.	9	6	18.	10	4	29.	-	7
9.	9	5	19.	10	5	30.	-	-
10.	10	6	20.	-	-	31.	-	-
			21.	11	3			

Novemberben tovább tart a magas aktivitás, de már csökkenő tendenciát mutat. A hónap elején látható még a 9682-es hatalmas E típusú AA. 5-én nyugszik, fő szerkezete nem változik, de a nagy PU-k szakadoznak. Hó végén visszatér mint kis C típusú AA (9712), 21-én kel PU-ja több umbrát tartalmaz, 26/27-én CM-en +10°-on, ezután bomlik, 29-én csak B típusú.

A 9682-es után jött a 9684-es szabadszemes vezetőjű D típusú AA, 2-án van CM-en +7°-on, két nagy umbrája 3-án kettéválasztja az 56 ezer km-es foltot, a követő beolvad, és innen H-nak vehető. Mérete lassan csökken. Hó végén visszatér +6°-on (9715), 24-ei keléssel, D típusban. 30-ra ér CM-re bonyolult szerkezetű E típusú AA. Sok a pórus és a PU-s folt benne.

Az északi félgömbön ezt követte egy kicsi D típusú AA +5°-on, melynek vezetője 4-én elhal, 5-én csak egy I ér a CM-re, 9-én monopolár, 12-e körül nyugszik.

4-én keletkezik a 9689-es -25°-on, 5-én már D, 6-án a CM-en, 9-én vonul át, ekkor már C típusú. Nyugvását nem lehet megfigyelni.

Ezt követte -18°-on a 9687-es F típusú AA, mely visszatérője a 9653-as, H típusú AA visszatérése. Ez is komplex mágneses terű. 7-8-án van CM-en, több közepes PU-t tartalmaz, hossza 240 ezer km. A CM-átmenet után bomlik, 9-én C típusúnak tűnik.

5-én kel egy újabb visszatérő szabadszemes, a 9690-es, mely a 9658-assal van azonos pozíción. Két szabálytalan szerkezetű véggel, 240 ezer km-es hosszal szeli át a napkorongot. 10-11-én halad át a CM-en -17°-on. 17-én nyugszik.

3-ai és 4-ei keléssel és 18-ai ill. 19-ei nyugvással két stabil monopolár halad át a korongon. Az első 12-én van CM-en +8°-on (9691), a másik 17-én +12°-on. Ez utóbbi kicsit nagyobb (9697), pórusok is látszanak körülötte. Átvonulásuk alatt a környékünkön 7-8 AA bukkan fel egy-két napra.

14-én kel egy újabb visszatérő (9672) szabadszemes H típusú AA, 19-étől komplett mágneses mezejű. Fokozatosan növekszik, 20-án van a CM-en, 50x56 ezer km-es PU-ját, 5 db nagy U tölti ki, körülötte pórusok. 22-én három felé szakad, így nyugszik 25-én. Ez volt harmadik láthatósága.

Mögötte 19-én keletkezik egy D -10° -on (9710), majd 25-én -11° -on még két C típusú AA, melyek 22-én, 23-án és 25-én vannak a CM-en.

Hó végén ismét aktivizálódik a DK-i negyed, 3–4 AA kel egymáshoz közeli hosszúságokon.

Dátum	AA	F	Dátum	AA	F	Dátum	AA	F
1.	6	-	11.	-	-	21.	6	5
2.	6	6	12.	-	-	22.	7	3
3.	6	5	13.	-	-	23.	-	-
4.	8	5	14.	8	4	24.	-	-
5.	9	4	15.	9	4	25.	7	5
6.	8	2	16.	9	4	26.	7	-
7.	10	-	17.	8	5	27.	7	-
8.	8	-	18.	8	5	28.	-	-
9.	8	2	19.	7	3	29.	8	3
10.	12	-	20.	6	5	30.	8	-

ISKUM JÓZSEF

Csillagász szak Szegeden

Érdekel a csillagászat? Szeretnél bekapcsolódní tudományos kutatóprogramokba? Nagytávcsöves észlelésekről álmodozol? Ha igen, akkor vár a Szegedi Tudományegyetemen az okleveles csillagász-képzés (15 fős keretszámmal).

A hazai csillagász közösség egyik legnyitottabb műhelye várja a csillagászat tudománya iránt elkötelezettséget érző fiatalokat. Az ötéves képzés kiterjed a csillagászat minden ágára, különös tekintettel és hangsúllyal a modern elméleti és megfigyelési eredményekre. A szak általános követelményei a fizika tanár és a fizikus szakhoz közeliek, így a matematika és fizika elmélyült ismerete előnyös. A csillagász szakon annyi és olyan a fizika kurzus, hogy néhány további tantárgy felvételével a fizika tanár vagy a fizikus diploma is megszerezhető.

A tanulmányok alatt lehetőség nyílik a csillagászati kutatómunkába való bekapcsolódásra, mind elméleti, mind megfigyelési szempontból.

Néhány jelenleg is művelt szakterületünk: kisbolygók asztrometriája, fotometriája és modellezése; pulzáló változócsillagok fotometriája és spektroszkópiája; nóva- és szupernóva-robbanások tanulmányozása; csillaghalmazok asztrofizikája; fedési kettőscsillagok megfigyelése és modellezése.

A mérések hazai és külföldi obszervatóriumok műszereivel készülnek, melyekhez nyári szakmai gyakorlatok formájában csatlakozni lehet. A Szegedi Csillagvizsgáló 40 cm-es Cassegrain-távcsövével és az egyetem 28 cm-es Schmidt-Cassegrain-távcsövével az év bármely időszakában fotoelektromos és CCD megfigyelések végezhetőek. Az egyetemi oktatók mellett a Meteor egyes rovatvezetőivel is közvetlen munkakapcsolat alakítható ki (változók, CCD, Messier Klub, üstökösök).

A szakkal kapcsolatban információkat dr. Szatmáry Károlytól lehet kérni. Cím: SZTE Kísérleti Fizikai Tanszék, 6720 Szeged, Dóm tér 9., tel.: (62) 544-666, fax: (62) 420-154, e-mail: k.szatmary@physx.u-szeged.hu, URL: <http://www.jate.u-szeged.hu/obs>